

26/3

*
Harold Laski var sedan många år en av världens mest kända statsvetenskapsmän. Detta förklaras av hans stora, på väsentliga och aktuella frågor inriktade produktion och hans lysande föreläsningförmåga, men än mera av att han arbetade på gränsområdet mellan vetenskap och politik som representant för en radikal socialism.

Några av hans många böcker är betydande resultat av forskning och analys. Hit hör undersökningar över äldre företrädare för en auktoritär åskådning (Authority in the Modern State) och den moderna liberalismens rötter i 1600- och 1700-talens politiska debatt (Rise of European Liberalism). De utmärks av omfattande lärdom, flödande livlig stil och rikedom på personliga synpunkter. Hans sista stora arbete, som gällde USA:s politiska och sociala system, hör också, trots ensidigheten och subjektiviteten, till hans mest ambitiösa insatser.

Tidigt fängslades emellertid Laski av en tankegång som han med trötande energi varierade i bok efter bok. Den kan betecknas som en linje i den samtida marxistiska debatten: en total socialisering är nödvändig för att komma fram till ekonomisk jämlikhet och trygghet för alla; en aktion i denna riktning kan emellertid väntas möta så starkt motstånd inom överklassen och med den hierariska institutioner (monarki, byråkrati) att en våldsamt konflikt eller åtminstone ett slags provisorisk diktatur kan antas bli ofrånkomlig för att målet skall nås. Denna uppfattning, som teoretiskt stod kommunismen nära — ehuru Laski under vissa skeden tog klart avstånd från kommunismen som politisk riktning —, utvecklades i ett antal större och mindre skrifter från "Democracy in Crisis" till "Reflections on the Revolution of Our Time" (på svenska utgiven under titeln "Vår tids revolution"); ibland syntes Laski ta klar ställning för demokratin, ibland dominerade tron på ett socialt preventivkrig från socialismens sida och planer på en koncentration av statsmakten under en övergångstid mellan kapitalism och socialism. Den förenklade problemställningen, de många upprepningarna och en forcerad fraseologi som kan slå över i tomt prat gör dessa arbeten föga njutbara och instruktiva. Den anspråksfulla tonen och de svepande generaliseringarna ger intrycket av allt större avstånd mellan självkänsla och kapacitet.

Inom det brittiska arbetarpartiet

framträdde Laski som en av den vänstra flygelns främsta propagandister, men han gick aldrig in i parlamentet. För partiledningen torde han snarast ha framstått som en belastning på grund av sina halvkomunistiska paroller. Under 1945 års valkampanj beskyldes han för att ha uttalat sig för en våldsamt omvälvning, och den process som Laski anställdes under hävdande av att pressen givit felaktiga referat av hans yttranden ledde snarast till en bekräftelse av dessa anklagelser.

Herbert Tingsten

28/3

AB Sveriges Kreditbank

är den beteckning som i regeringspropositionen föreslås på den tilltänkta statliga affärsbanken. Det är en småsak, men nog kunde väl denna sakligt och språkligt felaktiga titel ändras, exempelvis till Sveriges Kreditbank AB, alltså med aktiebolagsbeteckningen efter namnet